

Свобода пересування в умовах карантину

Відповідно до частини першої статті 33 Конституції України кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується свобода пересування, за винятком обмежень, визначених законом.

Отже, конституційне право на вільне пересування країною не є абсолютним і може бути обмежене відповідним законом.

У даному випадку і з огляду на ситуацію, що склалася в Україні, та вжиттям державою заходів, пов'язаних із запобіганням поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, таким законом є Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб», яким визначено, зокрема засади діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, спрямованої на запобігання виникненню і поширенню інфекційних хвороб людини, локалізацію та ліквідацію їх спалахів та епідемій, і який встановлює права, обов'язки та відповідальність фізичних осіб у сфері захисту населення від інфекційних хвороб.

Статтями 20, 22 вказаного Закону передбачено обов'язки осіб, які є бактеріоносіями, та заходи, що мають вживатися відносно таких осіб. Такі особи у разі якщо вони створюють реальну небезпеку зараження оточуючих підлягають лікуванню, медичному нагляду та обстеженню у відповідних закладах охорони здоров'я.

Статтею 29 Закону врегульовано питання встановлення карантину, під час якого затверджуються необхідні профілактичні, протиепідемічні та інші заходи, їх виконавці та терміни проведення, визначаються тимчасові обмеження прав фізичних осіб і додаткові обов'язки, що покладаються на них. У статті 31 цього самого Закону визначені заклади (спеціалізовані, ізолятори, обсерватори), на базі яких повинні перебувати та пройти необхідні обстеження особи, які мали достовірно встановлені контакти з хворим на особливо небезпечну інфекційну хворобу, а також особи з симптомами таких хвороб.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» від 17.03.2020 № 530-IX шляхом внесення відповідних змін і доповнень передбачено адміністративну відповідальність за порушення правил щодо карантину людей, санітарно-гігієнічних, санітарно-протиепідемічних правил і норм, окреслених Законом України «Про захист населення від інфекційних хвороб», іншими актами законодавства, а також рішеннями органів місцевого самоврядування з питань боротьби з інфекційними хворобами. Встановлено також і кримінальну відповідальність за порушення правил та норм, визначених з метою запобігання епідемічним та іншим інфекційним хворобам і боротьби з ними, якщо такі дії спричинили або завідомо могли спричинити поширення цих захворювань або загибель людей чи інші тяжкі наслідки.

Як відомо, Уряд запровадив режим надзвичайної ситуації на всій території України до 24 квітня 2020 року та запровадив карантин із можливістю продовження.

У розумінні закону карантин – це адміністративні та медико-санітарні заходи, що застосовуються для запобігання поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб, тобто хвороб, що характеризуються важкими та (або) стійкими розладами здоров'я у значній кількості хворих, високим рівнем смертності та швидким поширенням хвороби серед населення.

У пункті 5 постанови Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211 «Про запобігання поширення на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (в редакції постанови від 02.04.2020 № 255) передбачено, що **обов'язковій госпіталізації** строком на 14 днів до обсерваторів (ізоляторів), які визначаються обласними, Київською міською державними адміністраціями підлягають, зокрема особи, які здійснюють перетин державного кордону (крім осіб, які є працівниками дипломатичних представництв та консульських установ іноземних держав, представництв офіційних міжнародних місій, організацій, акредитованих в Україні, та членів їх сімей; водіїв та членів екіпажу вантажних транспортних засобів, членів екіпажів повітряних і морських, річкових суден, членів поїзних і локомотивних бригад, якщо немає підстав вважати, що вони були в контакті із хворою на COVID-19 особою), а також **особи, які в'їжджають з тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим і м. Севастополя через контрольні пункти в'їзду на такі території та виїзду з них** (крім співробітників Місії Міжнародного комітету Червоного Хреста, співробітників акредитованих в Україні дипломатичних місій, зокрема тих, які провадять моніторинг ситуації та доставку гуманітарної допомоги населенню, що проживає на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим і м. Севастополя, якщо немає підстав вважати, що вони були в контакті з хворою на COVID-19 особою). При цьому діти, які не досягли 12 років, підлягають госпіталізації до обсерватора (ізолятора) разом з одним із батьків, усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів, інших осіб відповідно до закону.

Таким чином, оскільки відповідно до статті 33 Конституції України громадяни України не можуть бути позбавлені права в будь-який час повернутися в Україну, вони зобов'язані дотримуватися всіх правил та встановлених заходів безпеки, зокрема пов'язаних із обов'язковою ізоляцією (обсервацією) з огляду на карантин, запроваджений режим надзвичайної ситуації та реалізацію заходів, спрямованих на запобігання поширенню коронавірусу.

Водночас наголошую, що спротив окремих громадян щодо проходження примусової обсервації, пов'язаний із самовпевненістю та їх безвідповідальністю за можливі незворотні наслідки та загрозу для інших громадян, що перебувають всередині держави. Ці громадяни недостатньо поінформовані про місія та умови обов'язкової ізоляції (обсервації).